

آموزش مجازی حج
مدیریت اهل سنت

درس

احکام مبتلابه شوافع

جلسه دوم

ماز

تهیه شده در بخش آموزش مجازی حج
مدیریت اهل سنت بعثه مقام معظم رهبری

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نمازهایی را که خداوند متعال در شبانه روز بر مسلمانان فرض کرده پنج نماز هستند.

۱- صبح

۲- ظهر

۳- عصر

۴- مغرب

۵- عشاء

نمازهای سنتی که با جماعت خوانده میشوند پنج نماز هستند:

۱- نماز عید فطر

۲- نماز عید قربان

۳- نماز خورشید گرفتگی

۴- نماز ماه گرفتگی

۵- نماز طلب باران

نمازهای سنتی که با جماعت خوانده نمیشوند و همراه نمازهای فرض میباشند نوزده رکعت هستند.

۱- دو رکعت قبل از نماز صبح

۲- چهار رکعت قبل از نماز عصر

۳- دو رکعت بعد از نماز مغرب

۴- سه رکعت بعد از نماز عشا که یک رکعت از آنها جداگانه خوانده میشود

سه مورد از نمازهای سنت موكد هستند و نسبت به بقیه از اهمیت بیشتری برخوردارند

۱- نماز شب

۲- نماز چاشت

۳- نماز تراویح

شرایط صحت نماز

شرطهای نماز قبل از وارد شدن در آن پنج مورد است:

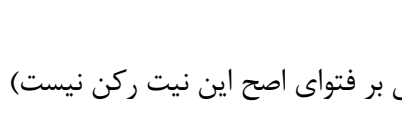
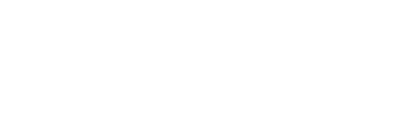
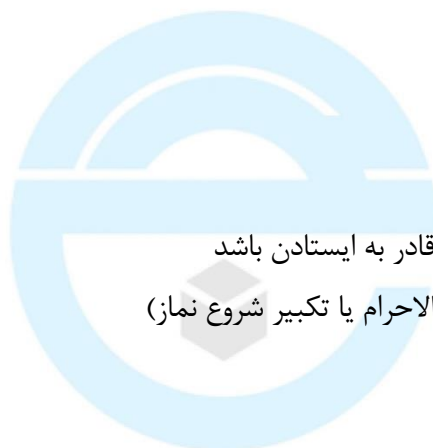
- ۱- پاکی اعضا از بی وضویی و جنابت
- ۲- پوشاندن عورت با لباس پاک
- ۳- ایستادن بر مکان پاک
- ۴- علم به وقت نماز
- ۵- رو کردن به قبله

جواز رو نکردن به قبله

در دو حالت میتوان به قبله رو نکرد:

- ۱- در حین شدت خوف
- ۲- در نماز سنتی که در سفر و بر مرکب خوانده میشود
ارکان نماز

نماز دارای هیجده رکن است:

۱- نیت

۲- ایستادن بر پاها در حالی که قادر به ایستادن باشد

۳- گفتن الله اکبر احرام(تکبیره الاحرام یا تکبیر شروع نماز)

۴- قرائت فاتحه در هر رکعت

۵- رکوع

۶- ساکن شدن در رکوع

۷- بلند شدن از رکوع و اعتدال

۸- مکث بعد از بلند شدن از رکوع

۹- دو بار سجده کردن در هر رکعت

۱۰- مکث در سجده

۱۱- نشستن در بین دو سجده

۱۲- مکث در بین دو سجده

۱۳- نشست آخر

۱۴- خواندن تشهد

۱۵- فرستادن صلوات بر پیامبر و آل پیامبر

۱۶- وسلام دادن اول

۱۷- نیت خارج شدن از نماز(ولی بر فتوای اصح این نیت رکن نیست)

۱۸- ترتیب ارکان به طریق مذکور

سنت قبل از نماز

سنتهای قبل از ورود به نماز دو چیز است:

۱- اذان

۲- گفتن اقامه (برای نمازهای فرض)

سنتهایی که بخشی از نماز و در نماز میباشند دو مورد است:

۱- تشهد اول

۲- خواندن قنوت در سه وقت (نماز صبح، در حین نزول بلا، در نماز وتر در نصف دوم ماه رمضان)

تفاوت زن و مرد در نماز

در نماز، زن با مرد در چهار مورد متفاوت است:

۱- سنت است مرد در رکوع و سجود دو آرنجش را از کمرش دور و به میزان یک وجب شکمش را از دو رانش بلند کند ولی زن در رکوع آرنجهایش به کمر و در سجود آرنجهایش را به رانهایش متصل میکند

۲- مرد در جاهای بلند کردن صدا نمازش را با صدای بلند میخواند اما زن با حضور مردان بیگانه باید نماز را با صدای آهسته بخواند.

۳- هرگاه در نماز برای مرد موردی روی بدهد مانند آگاه کردن امام سنت است بگوید سبحان الله ولی در مورد مشابه برای زن سنت است با دست راست بر دست چپ ضربه وارد کند.

۴- عورت مرد (بالغ و نابالغ) مابین ناف و زانویش است ولی زن (بالغ و نابالغ) جز صورت و دستش تا مچ، عورت است.

مبطلات نماز

۱- کلام عمد

۲- حرکات زیاد و اضافی

۳- بی وضویی

۴- پیدا شدن نجاست بر لباس و اعضاء

۵- ظاهر شدن عورت

۶- تغییر نیت نماز شروع شده به غیرنماز

۷- رو گرداندن از جهت قبله

۸- خوردن و آشامیدن عمدی

۹- مرتد شدن

۱۰- خندیدن با صدای بلند

تعداد رکعت‌های نماز

نمازهای فرض در شبانه روز هفده رکعت هستند در این هفده رکعت ۳۴ سجده وجود دارد زیرا هر رکعت مشتمل بر دو سجده است.

تعداد تکبیرات

در نمازهای پنجگانه مقیم (نماز غیر مسافر) ۹۴ الله اکبر وجود دارد.

تعداد تشهدات

در نمازهای پنجگانه برای مقیم ۹ تشهد و ۱۰ سلام وجود دارد.

خواندن نماز به صورت نشسته

کسی که قادر نباشد نمازهای فرض را به صورت ایستاده بخواند میتواند نشسته نمازش را بخواند و کسی که بخاطر بیماری نتواند بنشیند بر پهلو راستش رو به قبله نماز میخواند و کسی که نتواند بر پهلو راستش دراز کشیده و نماز بخواند میتواند بر پشت بخوابد و نمازش را بخواند.

سجده سهو

آنچه از نماز ترک میشود سه مورد است:

۱- فرض: مانند ارکان

۲- سنت: مانند تشهد اول

۳- هیئت: مانند تسبیح رکوع و سجود

سجده سهو جبران فرض ترک شده را نمی کند بلکه اگر بعد از سلام در فاصله کمی به یادش آمد به نماز می‌گردد و فرض ترک شده را انجام داده و تا پایان نمازش را ادامه میدهد و شرط برگشتن به نماز این است که نمازگذار بعد از سلام حرف زیاد نزده و بی وضو نشده باشد و سنت است بخاطر این سهو سجده سهو را انجام دهد. و اگر نمازگذار سنتی را ترک کرد مانند تشهد اول و واجبی را شروع نمود نباید به سنت ترک شده برگردد، ولی سنت است برای ارتکاب این سهو سجده سهو را انجام دهد و اگر نمازگذار هیئتی از هیئات نماز را مانند تسبیحات در رکوع و سجود ترک کرد نباید به آنها برگردد و سجده سهو برای آنها نیز لازم نیست و اگر نمازگذار در تعداد رکعت‌های خوانده شده شک کرد بنا بر یقین میکند، (یعنی بنا بر اقل تعداد رکعت ها میگذارد)، سجده سهو قبل از سلام انجام میشود.

سجده تلاوت

در چهارده آیه قرآن لفظ سجده آمده است که برای قاری و کسی که قرائت می‌شوند سنت است بعد از اتمام آن آیه ها سجده بکند و سنت است سجده کننده در سجده این ذکر را بخواند (سجد وجهی للذی خلقه و صوره و شق سمعه و بصره بحوله و قوته فتبارک الله احسن الخالقین) لازم است در سجده تلاوت شروط نماز تحقق یابد.

سجده شکر

هرگاه از انسانی بلائی دفع شود یا به او چیزی برسد که مایه سرورش باشد سنت است سجده شکر بکند سجده شکر مانند سجده تلاوت یک سجده است و باید شروط نماز در آن باشد.

اوقاتی که نماز غیر سببی در آنها حرام است

پنج وقت موجود است که نباید نماز سنت در آنها خوانده شود مگر نمازی که دارای سببی قبلی باشد مانند قضا، نماز مرده، تحیه المسجد و سنت وضو که خواندن نماز در آن پنج وقت هم جایز است.

۱- بعد از نماز صبح تا وقتی خورشید طلوع میکند.

۲- در حین طلوع خورشید تا هنگامی که طلوعش کامل و به اندازه نیزه ای بلند شود.

۳- در وقتی که خورشید در وسط آسمان است تا هنگامی که به طرف مغرب مایل میشود.

۴- بعد از نماز عصر تا وقتی که خورشید غروب میکند.

۵- در وقت غروب آفتاب تا وقتی که غروبش کامل میشود.

نماز جماعت

نماز جماعت برای هر پنج فرض نماز، سنت موکد است بر ماموم واجب است هنگام گفتن الله اکبر احرام نیت جماعت بکند ولی نیت جماعت با امامت بر امام واجب نیست. درست است انسان آزاد به برده و بالغ به بچه ای که به سن تمییز رسیده است اقتدا کند اقتدای مرد به زن درست نیست و نیز اقتدای باسواد به بیسواد صحیح نیست و اگر ماموم در مسجد به امامی که او هم در مسجد است اقتدا کند اقتدایش صحیح است به شرطی که ماموم از حرکات وی آگاه باشد و در جلو او قرار نگیرد و اگر ماموم در مسجد و امام در خارج مسجد بود و به امام نزدیک بود و از حرکات او آگاه بود و در بین امام و ماموم پرده ای نبود اقتدا درست خواهد بود.

قصر و جمع نماز در سفر

قصر:

با پنج شرط برای مسافر درست است چهار رکعتی را قصر یعنی دو رکعت کند:

۱- نباید سفرش گناه باشد.

۲- باید مسافت سفرش شانزده فرسخ باشد.

۳- باید نمازی که قصر میشود چهار رکعتی باشد.

۴- باید در حین گفتن تکبیره الاحرام نیت قصر داشته باشد.

۵- نباید به مقیم اقتدا کند.

جمع:

برای مسافر درست است نماز ظهر و عصر را با هم در وقت هر کدام از آنها که میل دارد جمع کند و نیز میتواند نماز مغرب و عشا را در وقت هر کدام که اراده دارد بخواند اگر عصر به وقت ظهر و عشا به وقت مغرب آمده شود جمع تقدیم و اگر عکس آن باشد جمع تاخیر نامیده میشود برای کسی که در منزل است درست است در وقت بارش باران دو نماز را در وقت اولین آنها جمع کند.

نماز جمعه و شرایط آن

شروط وجوب نماز جمعه به این ترتیب است:

۱- اسلام

۲- بلوغ

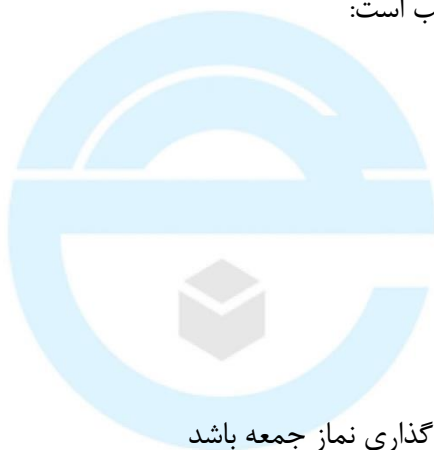
۳- عقل

۴- آزاد بودن

۵- مرد بودن

۶- سلامتی

۷- اینکه نمازگذار مقیم محل برگزاری نماز جمعه باشد

شرایط صحت نماز جمعه

۱- محل برگزاری نماز جمعه شهر یا روستا باشد

۲- عدد نمازگذاران از میان مکلفین به چهل نفر برسند

۳- زمان برگزاری آن از وقت نماز ظهر تا وقت نماز عصر باشد

پس اگر به مقدار خواندن دو خطبه و نماز جمعه زمان باقی نبود یا حداقل یکی از شرایط تحقق نیافته بود با نیت ظهر چهار رکعت خوانده شود.

فروضهای نماز جمعه

۱- خواندن دو خطبه که امام در حین خواندن آنها قیام میکند و در بین آنها به مقدار نشستن بین دو سجده می نشیند.

۲- خواندن دو رکعت نماز با جماعت

مستحبات جمعه

- ۱- غسل کردن با نیت غسل جمعه و پاک کردن بدن از چرک و بوی بد
  - ۲- پوشیدن لباس زیبای سفید
  - ۳- گرفتن ناخن
  - ۴- خوشبو کردن خود
  - ۵- گوش دادن و سکوت در حین خواندن خطبه ها
- سنت است کسی که در اثنای خطبه ی امام وارد مسجد شد دو رکعت کوتاه با نیت تحیه المسجد یا سنت قبل از نماز جمعه بخواند

نماز عیدین

نماز دو عید رمضان و قربان برای تمامی اشخاص سنت موکد است؛ نماز عید دو رکعت است که با نیت نماز عید رمضان یا قربان خوانده میشود به این ترتیب که در رکعت اول بعد از دعای افتتاح هفت بار الله اکبر گفته میشود و در رکعت دوم بغیر از الله اکبر برخواستن از سجده پنج مرتبه الله اکبر گفته میشود؛ سنت است با گفتن هر الله اکبر دست ها را بلند کرده و در فاصله بین تکبیرات این ذکر خوانده شود «سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر» سنت است امام بعد از نماز، دو خطبه را همانند خطبه های نماز جمعه ادا کند قبل از شروع خطبه اول ۹ بار پیپی میگوید الله اکبر و قبل از شروع خطبه دوم ۷ بار الله اکبر میگوید.

سنت است از غروب آفتاب شب عید رمضان تا وقت ورود به نماز، هر شخصی الله اکبر بگوید و در عید قربان جز تکبیرهای شب از صبح روز عرفه تا عصر روز آخر ایام التشریق بعد از نمازهای فرض و سنت گفتن این الفاظ سنت است.

نماز خورشید و ماه گرفتگی

نماز خورشید و ماه گرفتگی سنت موکد است و اگر فوت شد قضا نخواهد شد در حین خورشید و ماه گرفتگی سنت است دو رکعت نماز با نیت خورشید یا ماه گرفتگی خوانده شود در هر رکعت از دو رکعت آن دو قیام وجود دارد که نمازگذار در آنها قرائت را طولانی میکند و همچنین در هر رکعت دو رکوع وجود دارد که ذکر «سبحان ربی العظیم و بحمده» زیاد خوانده میشود؛ ولی سجده این نماز نباید زیاد طولانی باشد؛ سنت است بعد از پایان نماز امام دو خطبه را بخواند امام در خورشید گرفتگی نمازش را با صدای آرام و در ماه گرفتگی با صدا بلند می خواند.

نماز طلب باران

نماز طلب باران سنت موکد است که در این هنگام امام به مردم دستور میدهد که توبه کنند و صدقه کنند و از ظلمها دست برداشته و همدیگر را حلال کنند و با دشمنان صلح کرده و نیز به مردم امر

می کند که سه روز متوالی روزه بگیرند و در روز چهارم حاکم مردم را در لباس کهنه و با خوف و تضرع به بیابان میبرد و نماز باران میخوانند سنت است بعد از نماز امام دو خطه را ایراد کند و عبا یا لباس دیگرش را برمیگرداند یعنی طرف زیرین را ظاهر کرده و طرف پایین را بالا می آورد و در هر دو خطبه به مقدار زیاد از خدا طلب نزول باران و دفع بلا میکند و سنت است در خطبه اول دعای پیامبر (ص) را بخواند «اللهم اجعلها سقیا رحمه و لا تجعلها سقیا عذاب و لا محق و لا بلاء و لا هدم و لا غرق اللهم علی الظراب و الاکام و منابت الشجر و بطون الاودیه اللهم حوالین و لا علینا اللهم اسقنا غیثا مغیثا هنیئا مریئا مریعا سحا عاما غدقا طبق مجللا دائما الی یوم الدین اللهم اسقنا الغیث و لا تجعلنا من القانطین اللهم ان بالعباد و البلاد من الجهد و الجوع والضنک مالانشکوا الا الیک اللهم انبت لنا الزرع ادر لنا الضرع وانزل علینا من برکات السماء و انبت لنا من برکات الارض واکشف عنا من البلاء مالا یکشفه غیرک اللهم انا نستغفرک انک کنت غفارا فارسل السماء علینا مدرارا» و هرگاه سیل آمد سنت است که در دره ها غسل کند سنت است در حین رعد و برق بگوید «سبحان من یسیح الرعد بحمده و الملائکه من خیفته»

زائران و نمازهای قضا

آنانکه نماز قضا دارند، فرصت را از دست ندهند و اوقات فراغت خود را بیهوده نگذرانند و بیش از مقدار نیاز وقت خود را در بازارها و مغازه ها تلف نکنند و نمازهای قضای خود را بجای آورند، که این وظیفه واجب آنهاست که باید بدان عمل کنند و چه بهتر که این عبادت ها در اماکن مقدسی همچون مسجدالحرام و مسجدالنبی(ص) انجام شود که افزون بر عمل به واجب شرعی از پاداش بیشتری نیز برخوردار خواهند شد.

